

Arkæologisk overvågning af den nordlige del af Schweizerpladsen, område 2 i perioden 15. – 28. februar 2005 foretaget af Henrik Høier og Kirsten Christensen.**Indhold**

Resumé.....	1
Årsag og sagshistorie	2
Deltagere	2
Lokalisering og topografi.....	2
Indmåling	3
Beskrivelse	3
Vurdering og fremtidige tiltag	4
Anlægsliste, fundliste, fotoliste.....	7
Bilag 1	9
Bilag 2.....	10
Bilag 3.....	12

2004005D101: Område 2 midt i billedet. Den bagerste gravemaskine er ved at grave østfeltet.

Resumé

I forbindelse med renoveringen af den nordlige del af Schweizerpladsen fandtes et meget stort opfyldt kulturlag/lavning, som ud fra fund af hornmalet keramik dateres til Nyere tid efter 1600. Sydvest for lavningen fandtes en tilgroet rende af uvis funktion og i kanten af lavningen var en nedgravning til en brønd med trætrønde i bunden.

Årsag og sagshistorie

I forbindelse med Slagelse kommunes renovering af Schweizerpladsen område 2 (se nedenstående kort) blev det i december 2004 aftalt, at der skulle laves en arkæologisk forundersøgelse af område 2 og der blev udarbejdet et budget. Samtidig blev det oplyst at der skulle anlægges en ny dybtliggende kloakledning i vestsiden af Jernbanevej fra Sdr. Stationsvej. Opgravningen af den nordlige del af kloakgrøften fra Sdr. Stationsvej blev fulgt samtidig med den arkæologiske forundersøgelse af område 1A. Der blev iagttaget et mørkt kulturlag med indhold af tegl og dyreknoget, som virkede som opfyld og da der ikke var egentlige anlæg eller lagdeling i profilerne fik anlægsarbejdet lov til at fortsætte.

Da der hele tiden skulle være gennemkørsel for trafikken ad Frederiksgade og jernbanegade var det ikke, som aftalt, muligt at afrømme hele område 2 på en gang og dermed få en fladeudgravning af området. I stedet fik museets arkæologer oplyst hvornår der blev gravet op hvor. Det aftaltes desuden af museet ville blive tilkaldt af entreprenørens formand eller tilsynet, når der i kloakgrøften fremkom anlæg eller genstande i den mørke kulturjord.

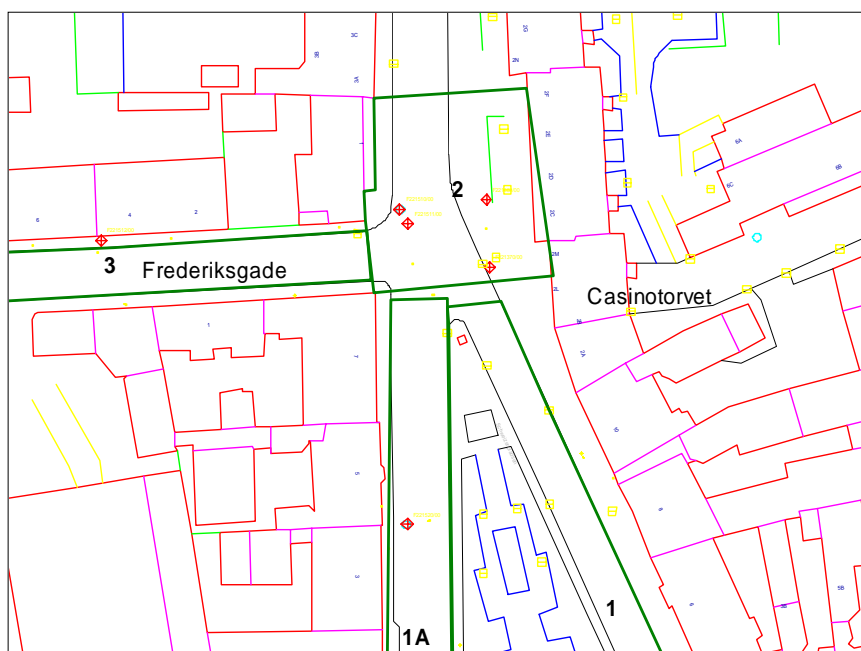
Besigtigelsen efter en opringning fra tilsynet d. 15/2, hvor entreprenørens folk havde fundet af en trætoende i kloakgrøften lige nord for Frederiksgades udløb i Schweizerpladsen viste, at det mørke, tykke kulturlag findes på en stor del af område 2. Det videre opgravningsarbejde blev derfor arkæologisk overvåget, hvor der skønnedes nødvendigt.

Deltagere

Den arkæologiske overvågning blev foretaget skiftevis af Henrik Høier (15., 17., 18., 28. februar) og Kirsten Christensen (19., 26., 27. februar samtidig med opgravning i Nygade og Rosengade-Løvegade).

Lokalisering og topografi

Område 2 ligger nord for selve Schweizerpladsen (område 1 og 1A), hvor Frederiksgade løber ud i pladsen (SVM2004029). Området ligger uden for middelalderbyen, som udgravningen i Frederiksgade (SVM2004029) viste. Terrænet er jævnt stigende mod syd og falder kraftigere mod nord. Undergrunden består af fedt brungult ler med et gråt, meget fugtigt sandet lerlag eller blåler under.

SVM2004005 Område 2s placering i forhold til Schweizerpladsen område 1 og 1A.

Indmåling

Der blev ikke foretaget opmålinger i fladen og udstrækningen af anlæggene på nedenstående tegning er derfor ikke målfaste, men kun skitseret ud fra, hvor de er iagttaget. Dog er skæringspunktet mellem anlæg 74 og anlæg 75 indmålt med stålmålebånd i forhold til eksisterende bygninger. Skæringspunktet ligger 11,70 m fra SØ-hjørnet af Frederiksgade - Schweizerpladsen og 26,5 m fra ØNØ-hjørnet af Frederiksgade - Schweizerpladsen (modstående hjørne).

SVM2004005 delområde 2: den omtrentlige udbredelse af kulturlaget A76, brøndnedgravningen A75 og renden A74. Skæringspunktet mellem A74 og A75 er indmålt, mens anlæggenes udformning og felternes placering er skitseret ud fra iagttagelser i kloakgrøfterne.

Beskrivelse

Nedgravningen til kloakken var ca. 4 m dyb, så der blev ikke tegnet profiler eller lavet fladetegninger. I 3 felter, hvis navn og placering fremgår af ovenstående tegning, var der ændringer i lagene eller egentlige anlæg, som blev besøgt. Henrik Høier har udarbejdet et besøgtelsesnotat for hvert felt for sig og disse besøgtelsesnotater indgår som bilag 1-3 i denne rapport med

tilføjelser af Kirsten Christensen i form af anlægs-, foto- og genstandsnumre. Dog er besigtigelsen af Rosengade/Løvegade taget ud af besigtigelsesnotatet fra den 28. februar 2005 og lagt hen under "Besigtigelse Rosengade- Løvegade". Der blev ved besigtigelserne taget mange digitalfotos, som blev sorteret og de bedste/mest illustrative blev udvalgt af Henrik Høier og Kirsten Christensen.

Denne forundersøgelsesrapport er en sammenskrivning af resultaterne af disse notater (bilag 1-3) og egne iagttagelser.

Følgende anlæg blev iagttaget:

A74 er den sydligste nedgravning i kloakfeltet og blev iagttaget i begge sider i kloakfeltet. Den har en tydelig lagdelt stratigrafi og tolkes som en åbenstående grøft eller rende, som har fået lov til at gro til. A74 anses for at være primær i forhold til A75.

A75 blev iagttaget i begge sider i kloakfeltet, nord for og yngre end A74. I østprofilet sås den som en V-formet nedgravning (2004005D118) med en trætønde i bunden. I vestprofilet var sydkanten mere afrundet og kun den centrale del var gravet dybere, nordkanten var skrå. I østprofilet sås desuden træ/tømmer i den sydlige del af nedgravningen. Tolkes ud fra trætønden som nedgravningen til en brønd. Fund af stjertpotteskår (2003005x40) i nærheden af trætønden.

A76 blev iagttaget i alle de besigtigede kloakhuller. Det består af homogen brun fed gytjeagtig muld med enkelte sten og et ret stort indhold af dyreknogler, som på steder er nærmest mørkviolet patineringsgrad. I laget ses større og mindre stykker tegl i alle niveauer. Under laget ses blåler eller gulbrunt undergrundsler. I det vestlige hul blev iagttaget en 95 cm høj lodretstående trætønde, som muligvis har fungeret som brønd, men uden karakteristiske brøndlag. Under trætønden fandtes skår af hornmalet keramik (2004005x38), som dateres til 1600-1700 tallet.

I det østlige hul var A76 synlig i både øst- og vestprofilet. I sydprofilet var bunden skrå fra øst mod vest (2004005D090-092), så den østlige afgrænsning må være tæt på. Bunden af laget stiger mod syd, så den sydlige afgrænsning må også være tæt på.

I kloakfeltet ligger A74 og A75 syd for A76, men bunden af laget ser ud til at stige mod syd (2004005D129), så de to anlæg må være gravet ned i eller nær den sydlige grænse for laget. I det vestlige hul i lå bunden af laget ca. 3,4 m under nuværende gadeniveau, så vestkanten af laget skal findes længere mod vest.

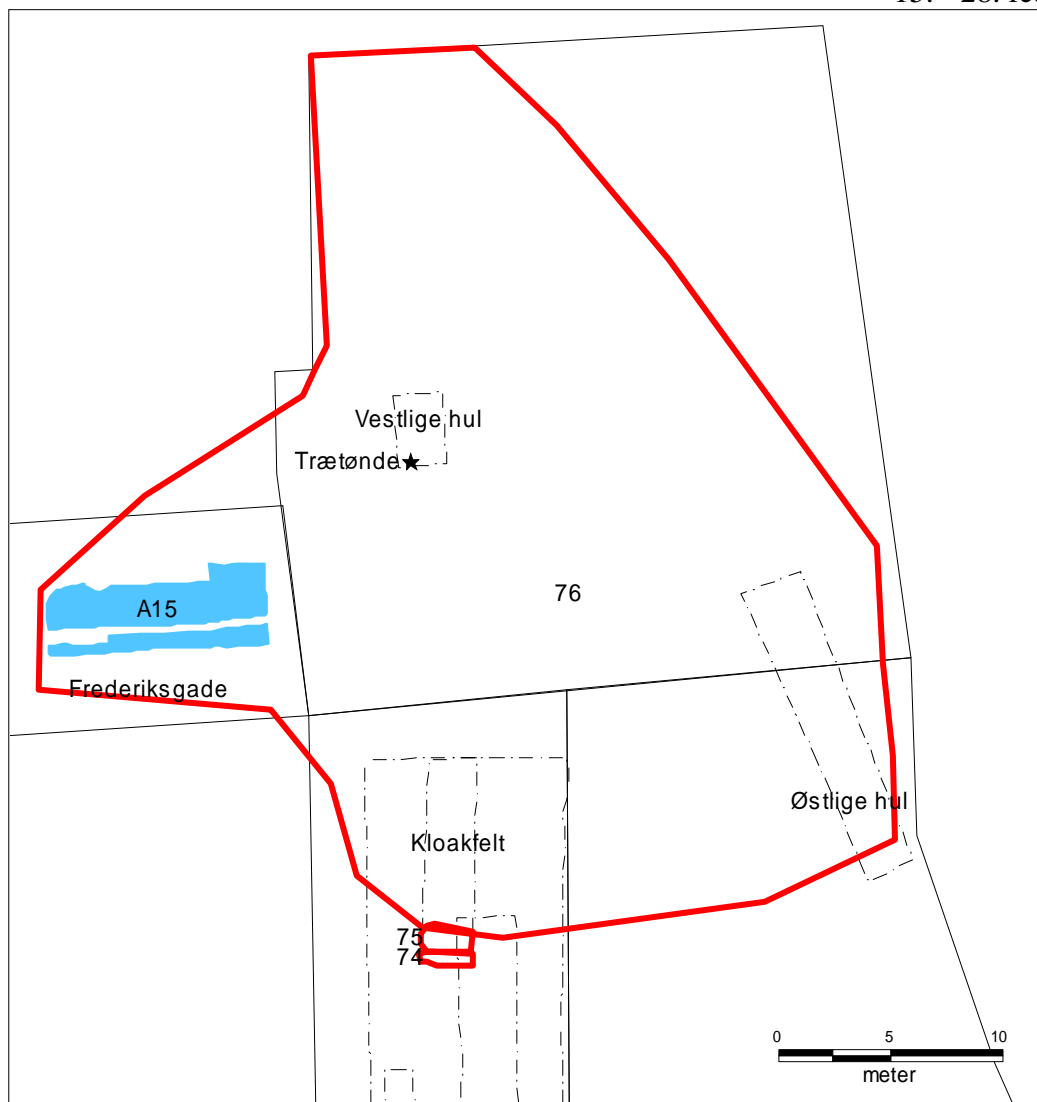
Det mørke kulturlag blev iagttaget i den nordlige del af kloakgrøften, så den nordlige grænse for A76 ligger nord for område 2.

Anlægget må ud fra sin størrelse tolkes som en lavning, der i nyere tid er blevet fyldt op med jord og affald.

Vurdering og fremtidige tiltag

En meget stor del af område 2 udgøres af en meget stor, opfyldt lavning A76, hvis afgrænsning ikke blev klarlagt ved undersøgelsen. I den nordlige del af undersøgelsen af område 1A var ingen spor af den opfyldte lavning. I den østlige del af Frederiksgade (SVM2004029) fandtes anlæg A15, der blev tolket en opfyldt lavning med fund af teglbrokker, dyreknogler og stjertpotteskår. Som den fremgår af nedenstående tegning må A76 (2004005) og A15 (2004029) være en del af samme anlæg. En boreprøve i Frederiksgade gennem A15 viste at der var 2,5 m til fast bund, hvilket understøtter ideen om en naturlig lavning og ikke et gravet hul.

Det vurderes at området er uden væsentlige arkæologiske interesser.

Udstrækningen af A76 efter sammenligning med undersøgelsen i Frederiksgade (SVM2004029).

Morten Petersen besøgte kloakgravningen i Jernbanegade den 21. marts 2005 og kunne ud for Bog og Ide iagttage noget bygningstømmer, som var ved at blive gravet op. (2004005D130). Samtidigt tog han billeder af noget bygningstømmer, som lå på asfalten (2004005D130-132). Bygningstømmeret kommer formodentlig fra A76 og er smidt ud i nyere tid. I den sydlige del af brøndnedgravningen A75 sad der lignede tømmer, dog af mindre dimensioner.

Ved en besigtigelse den 15. april 2005 blev iagttaget nogle op til 3 m lange stykker tømmer, som lå ved siden af kongestatuen på Schweizerpladsen. Det vides ikke hvor de er gravet op, men på det tidspunkt var entreprenørens opgravning koncentreret om den nordlige del af Schweizerpladsen, så dette tømmer kan også stamme fra A76.

Rytterdistrikt kort fra 1768. Nord for Schweizerpladsen ses et lavt fugtigt område, som passer med den opfyldte lavning A76 på område 2.

Sorø d. 10. juni 2005

A handwritten signature in cursive script that reads 'Kirsten Christensen'.

Kirsten Christensen

Anlægsliste:

A-nr	Del af	T-nr	Snit	Type	Beskrivelse	Fund	Fase
74	76	Ikke tegnet i fladen	ØST: rette sider, afrundet bund	"Rende"	Lagdelt gråbrunt leret muld og gulbrunt ler		Nyere tid
75	76	Ikke tegnet i fladen	ØST: V-formet, VEST:	Nedgravning til brønd med trætønde i bunden	Brunsort gytjeagtig muld	x40	Nyere tid
76		Ikke tegnet i fladen	1,1 - 3,4 m dyb	Opfyldt kulturlag med trætønder og egetømmer	Brun fed gytjeagtig muld med enkelte sten, teglfragmenter, stort indhold af dyreknogler	x38, x39	Nyere tid

Fundliste og -beskrivelser

x-nr.	anlæg	genstand	beskrivelse
X38	A76	Keramik	1 bundskår af fladt fad med hornbemaling 2 stk tagtegl, 3 munkestensbrokker
X39	A76	Knogle	1 mellemhånd af ko, marvspaltet
X40	A75	Keramik	3 randskår, heraf 1 kun med indvendig glasur, og 1 stjert af ind- og udvendigt glaserede stjertpotter 1 fragment af gul tagtegl

Fotoliste

Optagelses nr.	Tekst	Dato	Foto graf
2004005D071	Område 2. Det vestlige huls placering i forhold til Frederiksgade, set fra nord	15-02-2005	HH
2004005D072	Område 2. Det vestlige huls placering i forhold til Casinotorvet, set fra nordvest	15-02-2005	HH
2004005D073	Område 2. Den vestlige hul med træbrønden siddende øst for cementbrønden, set fra nordøst	15-02-2005	HH
2004005D074	Område 2. Den vestlige hul med træbrønden vest for cementbrønden, set fra nordvest	15-02-2005	HH
2004005D075	Område 2, vesthul. Træbrøndens placering i sydprofilen, set fra nord	15-02-2005	HH
2004005D076	Område 2, vesthul. Resterne (staverne) af træbrønden siddende i sydprofilen, set fra nord	15-02-2005	HH
2004005D077	Område 2, vesthul. Kulturlaget dykker kraftigt mod vest, set fra nord	15-02-2005	HH
2004005D078	Område 2, vesthul. Kulturlaget dykker kraftigt mod vest, set fra nord	15-02-2005	HH
2004005D079	Område 2. Den sydlige del af vestprofilen i vesthul, set fra øst	15-02-2005	HH
2004005D080	Område 2. Placeringen af det østlige hul, set fra nord	17-02-2005	HH
2004005D081	Område 2. Placeringen af østhul i forhold til Casinotorvet, Bilerne skulle igennem krydset, set fra nord	17-02-2005	HH
2004005D082	Område 2. Det østlige hul set fra Frederiksgade, set fra vest	17-02-2005	HH
2004005D083	Område 2. Det østlige hul set mod Frederiksgade, set fra nordøst	17-02-2005	HH
2004005D084	Område 2, østhul. Den nordlige del af østprofilen med kulturlaget, set fra vest	17-02-2005	HH
2004005D085	Område 2, østhul. Skråbillede af den nordlige del af østprofilen med kulturlaget, set fra vest	17-02-2005	HH

Optagelses nr.	Tekst	Dato	Foto graf
2004005D086	Område 2, østhul. Detail af østprofilen med kulturlaget, rykket mod syd, set fra vest	17-02-2005	HH
2004005D087	Område 2, østhul. Skråbillede af østprofilen med kulturlaget, rykket mod syd, set fra vest	17-02-2005	HH
2004005D088	Område 2, østhul. Detail af østprofilen med kulturlaget, rykket mod syd, set fra vest	17-02-2005	HH
2004005D089	Område 2, østhul. Den østlige grøft, set fra nord	18-02-2005	HH
2004005D090	Område 2, østhul. Den sydlige profil hvor kulturlaget dykker mod vest, set fra nord	18-02-2005	HH
2004005D091	Område 2, østhul. Detail af sydprofilen med det dykkende kulturlag mod vest, set fra nord	18-02-2005	HH
2004005D092	Område 2, østhul. Sydprofilen med hængende rør, set fra nord	18-02-2005	HH
2004005D093	Område 2, østhul. Detail af sydlige del af vestprofilen i østhul, set fra øst	18-02-2005	HH
2004005D094	Område 2, østhul. Detail af vestprofilen i østhul, set fra øst	18-02-2005	HH
2004005D095	Område 2, østhul. Detail af vestprofilen i østhul, set fra øst	18-02-2005	HH
2004005D096	Område 2, østhul. Vestprofilen i østhul, set fra øst	18-02-2005	HH
2004005D097	Område 2, østhul. Skråbillede af den sydlige del af østprofilen i østhul, set fra sydvest	19-02-2005	KC
2004005D098	Område 2, østhul. Kulturlaget er gennemskåret mellem de to indkørsler til Casinotorvet, set fra vest	19-02-2005	KC
2004005D099	Entreprenøren i gang på den nordlige del af Schweizerpladsen, set fra nord	17-02-2005	HH
2004005D100	Oversigtsbillede over arbejdet på Schweizerpladsen, set fra syd	18-02-2005	HH
2004005D101	Oversigtsbillede over arbejdet på Schweizerpladsen, set fra syd	18-02-2005	HH
2004005D114	Østside af kloakfelt. Første afgravning af A75, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D115	Østside af kloakfelt. Nærbillede af trætrønden i A75, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D116	Østside af kloakfelt. Den skrå sydlige nedgravningskant til A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D117	Østside af kloakfelt. Begge nedgravninger A75, A74 mod syd, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D118	Østside af kloakfelt. Den V-formede nedgravning A75 med trætrønden efter gravekassen er fjernet, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D119	Østside af kloakfelt. De to nedgravninger mod syd A75, A74, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D120	Østside af kloakfelt. "Renden" A74 mod syd, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D121	Østside af kloakfelt. Træ i den V-formede nedgravning A75, set fra vest	28-02-2005	HH
2004005D122	Vestside af kloakfelt. Den "V"-formede nedgravning A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D123	Vestside af kloakfelt. Den "V"-formede nedgravning A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D124	Vestside af kloakfelt. Nærbillede af den sydlige nedgravningskant A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D125	Vestside af kloakfelt. Den nederste del af den "V"-formede nedgravning A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D126	Vestside af kloakfelt. Begge nedgravninger mod syd A74, A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D127	Vestside af kloakfelt. Begge nedgravninger mod syd A74, A75, set fra øst	28-02-2005	HH
2004005D128	Vestside af kloakfelt. Den sydlige nedgravning A74, set fra øst,	28-02-2005	HH
2004005D129	Vestside af kloakfelt, set fra sydøst.	27-02-2005	KC
2004005D130	Opgravning af træ i kloakgrøft foran " Bog og Ide " i Jernbanegade, set fra vest	21-03-2005	MP
2004005D131	Træ opgravet foran Bog og Ide i Jernbanegade, set fra vest	21-03-2005	MP
2004005D132	Træ opgravet foran Bog og Ide i Jernbanegade, set fra vest	21-03-2005	MP
2004005D133	Opgravet tømmer liggende foran kongestatuens	17-04-2005	MP

Tegningsliste

De grave huller til kloakledningen var så dybe, at det ikke af sikkerhedsmæssige årsager var muligt at tegne profilerne. Derfor ingen tegninger.

Bilag 1, vestlige hul:

Besigtigelse af større nedgravet anlæg A76 ved Schweizerpladsen i Slagelse foretaget om eftermiddagen tirsdag d. 15/2 2005.

Kl. ca. 11³⁰ d.d. ringede Per Rask angående et ”gammelt” anlæg, der var blevet påtruffet ved kloakeringsarbejdet ved Schweizerpladsen i Slagelse.

Undertegnede var på stedet kl. ca. 12⁴⁵, hvor jeg tog kontakt til arbejdsformand Jens Thrane.

Der hvor Frederiksgade udmunder i Schweizerpladsen kunne iagttages en meget stor nedgravning (A76) umiddelbart under ”betonkassen”, der indeholder fjernvarmeledningen (2004005D071-072). Stedet var en meget dyb nedgravning, hvor man var ved at placere en stor samlebrønd (diameter 1,25m).

Ved at kravle ned og ”renskrabe” de nærmest lodrette vægge kunne registreres en stor nedgravning på over 8 meter i diameter (afgrænsningerne kunne ikke ses). Anlæggets bund lå ca. 3,40 meter under nuværende overflade. Anlæggets sider var jævnt skrånende og bunden nærmest flad.

Fylden består af en homogen brun fed gytjeagtig muld med enkelte sten og et ret stort indhold af dyrekogler. (Knoglematerialet opviser en nærmest mørkviolet patineringsgrad på stedet).

I fylden kan tillige ses større og mindre stykker tegl mange steder (også nederst i anlægget).

Ca. midt i anlægget var halvdelen af en trætønde faldet ud, hvilket formodentlig var den direkte årsag til, at museet blev kontaktet. Resten af tøndens sad stadig i væggen, hvor den nærmest lignede en fin lille niche i ”udgravningsprofilet”. Tønden stod retvendt (lodret) og dens bund var 2,5 meter under nuværende terrænoverflade (2004005D073-78).

Selve tøndens har oprindeligt været en ca. 0,95 meter høj trætønde (indvendigt mål), med en diameter på ca. 0,58 meter midt på ”bugen” (ligeledes indvendigt mål). Top og bund var ca. 0,47 meter i indvendig diameter. Træstaverne var 12cm brede på midten og lidt smallere mod top og bund. Selve tøndebåndene var fremstillet af trælist/vidjer med et D-formet profil.

Alt træmaterialet var helt lyst indvendigt i de fremkomne brud.

Undergrunden under anlægget (næsten 4 meter under nuværende gadeniveau) består af grå sandet ler, der er meget fugtigt (vandholdigt).

Som nævnt kunne fremgraves større og mindre stykker *tegl* i alle niveauer i anlægget også i fylden *under* tøndens.

Ved gravning ved tøndens bund fandt jeg det eneste daterende stykke, der fremkom ved besigtigelsen, nemlig et bundskår med indvendig glasering og grøn hornbemaling!

Dateringsmæssigt må anlægget derfor nok placeres i 1600-tallet eller senere. Den dybe nedgravning har *muligvis* oprindeligt fungeret som en slags brønd, skønt der ikke kunne iagttages typiske ”brøndlag” i anlæggets fyld!

I alt fem stykker tegl, det glaserede skår (2004005x38) samt et distalt marvspaltet stykke af et metapodie (mellemhånd) fra ko (2004005x39) er hjembragt til museet.

N.B. Alt opgravet jord samt det nedfaldne fyld fra tøndens indre m.v. var allerede bortkørt, da undertegnede ankom på stedet!

Sorø d.15 februar 2005.

Henrik Høier.

Bilag 2, østlige hul:

Besigtigelse af kraftigt kulturlag A76 ved Schweizerpladsen i Slagelse i dagene 17 og 18 februar 2005.

I forlængelse af besigtigelsen på stedet tirsdag d. 15/2, hvor der blev påtruffet en trætønde i et dybt "nedgravet" anlæg (se bilag 1), var undertegnede på stedet den følgende torsdag og fredag.

Som beskrevet i besigtigelsesnotatet vedr. tirsdag d. 15/2 kunne nedgravningen, hvori tønden "sad", ikke afgrænses i siderne men var denne dag mindst 8 meter i diameter!

Imidlertid skulle der i de følgende dage etableres en hovedkloak (Ø-50cm) i sydlig retning langs den østlige vejkant, hvor der i så fald ville være mulighed for at følge kulturlagets udbredelse i denne retning.

Da jeg ankom på stedet torsdag d. 17/2 om morgenen, var området med tønden allerede tildækket, og en kørevej etableret hen over dette sted. Dvs. ca. ud for det nordlige gadehjørne af udmundingen Frederiksgade/Schweizerpladsen. Herfra havde man fortsat det dybe nedgravningsarbejde i sydlig retning hen mod de to indkørselsporte til Casinotorvet (D2004005D080-082).

I den fremkomne grøft kunne der øverst iagttages et ca. 50 til 100cm tykt moderne omrodet lag med flere lag asfalt, murbrokker, stenmateriale osv., der tydeligvis har været endevendt talrige gange pga. alskens kabel- og kloaknedlægninger etc. (D2004005D085,089,096,097).

Under dette øvre moderne "bylag" fortsatte det kraftige kulturlag, der var blevet påtruffet om tirsdagen, i en tykkelse af ca. 1 til 1,5 meter og endnu dybere mod vest, dvs. ud mod vejbanens midte! Laget havde en ret skarp afgrænsning mod det underliggende blåler, der mod øst (dvs. fortovet) var nærmest vandret, mens det mod vest faldt kraftigt. Max. dybden på dette sted kunne ikke registreres i den ret smalle grøft.

Udbredelsen af laget må antages at strække sig over et større areal på det sted, hvor nu Frederiksgade løber ud i Schweizerpladsen. Noget regulært anlæg er det næppe, men skal nok snarere betragtes som en større opfyldt lavning.

Kulturlaget består af et mørkebrunt ret homogent fedtet og til tider gytjeagtigt muldlag med den karakteristiske "syrlige" duft. Laget indeholder en del røde teglfragmenter og dyreknogler.

Sidstnævnte fundgruppe har en mørkviolet til sort patineringsgrad (jf. besigtigelsesnotat af 15/2 2005, bilag 1).

Det er ingen tydelige stratigrafier i laget, der som i "tøndeområdet" sandsynligvis skal placeres i 1600-tallet eller evt. senere. (Der blev ikke konstateret daterende fund ved denne besigtigelse).

Under kulturlaget er der et ca. 60 til 80cm tykt lag blåler, der overlejrer det underliggende brune ler.

Det må her indskydes, at det var uforsvarligt at kravle ned i den ca. 4-5 meter dybe nedgravning, idet begyndende tøbrud og udsivende vand fra de forskellige gl. rørlægninger jævnlige forårsagede jordskred. Afrensning af de nærmest lodrette sider var derfor ikke mulig, og de her opgivne mål er derfor at betragte som cirka mål, da regulær opmåling ligeledes var umulig under de nævnte forudsætninger! Endvidere blev iagttagelsesforholdene ofte besværliggjort/ødelagt af talrige både gamle og nye rør- og kabelnedlægninger, der skulle omgraves med stor forsigtighed.

Ca. ud for den nordlige af de to indkørselsporte til Casinotorvet var de ovennævnte stratigrafiske forhold ret tydelige, og der foreligger en række digitale fotooptagelser fra dette sted. Det lykkedes på et tidspunkt at få anbragt en landmålerstok, således at man på disse fotos får et indtryk af jordlagenes dimensioner (2004005D090-092).

Endvidere foreligger et større antal digitale optagelser der følger jordarbejdet i disse to dage.
Der blev ikke hjemtaget fundmateriale fra besigtigelsen.

Da jeg forlod stedet fredag d. 18/2 ved middagstid, havde man lagt et tre-meter PVC rør efter den store samlebrønd ud for den nordlige "Casinoport" og var klar til at nedlægge endnu et kloakrør.

Sorø d. 21 februar 2005.

Henrik Høier

2004005D090: Profilet ud for den nordlige port til Casinotorvet set fra nord d. 18/2 - 2005

Bilag 3, kloakfelt

Besigtigelse af kloakgrøft med kulturlag d. 28/2 2005.

I forbindelse med det større anlægsarbejde på Schweizerpladsen i Slagelse var undertegnede på stedet d. 28 februar 2005.

Mod nord, dvs. i området hvor Frederiksgade munder ud i pladsen, fortsættes gravearbejdet i forbindelse med etablering af nye kloakledninger, og nærværende notat er blot en forlængelse af de iagttagelser vi gjorde på stedet i sidste uge og den forløbne week-end.

Kloakarbejdet er i gang langs vestsiden af pladsen, dvs., fra det sydlige hjørne ved Frederiksgade og op mod hjørnet ved Løvegade-Rosengade.

Da Kirsten Christensen forlod ”grøften” søndag d. 27/2-2005, kunne det sorte kulturlag, som vi holder øje med, følges 8 meter fra ovennævnte hushjørne. I dette område var man ca.3-4 meter nede, og derfor var af sikkerhedshensyn nedsat en gravekasse af metal. Da jeg ankom om morgenen d.28 var man i gang med at grave på dette sted. I grøftens østside ”sad” resten af endnu en trætønde nede under gravekassen. Dvs. at kulturlaget var specielt dybt på dette sted. Da gravekassen efterfølgende blev flyttet lidt i sydlig retning, fremgik det klart, at der var en større V-formet nedgravning A75 på dette sted! Det er givetvis en brøndnedgravning, der her blev ”snittet”.

2004005D123Nedgravningen A75 set fra øst d. 28/2 - 2005

Anlæggets sydside skråner jævnt, og herefter kom der ren undergrund (brun stiv ler). I forlængelse af det dybe ”brøndanlæg” kunne imidlertid mod syd ses en mindre nedgravning A74 med afrundet bund.

2004005D128: Brøndnedgravningens (A75) sydlige afslutning, der fortsætter i endnu en nedgravning (A74). Set fra øst.

Denne sydligste nedgravning A74 synes at være primær i forhold til den større nedgravning A75 (se foto 2004005D128 ovenfor) . Herefter er der mod syd kun ”ren” undergrund.

I det modstående profil (se foto 2004005D120 nedenfor) er den sydligste nedgravning A74 betydelig dybere og opviser en tydelig lagdelt stratigrafi. Muligvis er der tale om en slags åbentstående grøft/rende, der er ”groet til”.

(Oplysningerne fra besigtigelsen af Rosengade/Løvegade er taget ud af det originale besigtigelsesnotat og sat ind i ”Besigtigelse Rosengade-Løvegade”)

2004005D120. "Renden" A74 set i modstående profil, dvs. set fra vest

Fra dette område er hjemtaget i alt fem fund, der alle kommer fra fylden i det område, hvor tønden sad lige under gravekassen. Det drejer sig om et hankeskår fra en stjertpote og tre glaserede skår med grønlig glasur. Hertil et teglfragment der form. kommer fra tagtegl (20040005x40). "Kulturlaget" slutter 9,5 meter fra sydhjørnet ved Frederiksgade. Der foreligger en skitsetegning af dette sted indmålt i forhold til hushjørner og matr. skel.

Afslutningsvis kan vi konkludere, at området ved Frederiksgades udmunding i Schweizerpladsen i ældre tid har været en større formodentligt fugtig/våd lavning. Det er muligt, at der har været adskillige "brønde" i dette område, hvor man så har nedsat trætønder til filtrering/opsamling i bunden af de enkelte anlæg.

I hvert fald er det påfaldende, at vi nu har set flere sådanne tønder dybt nedsat på undergrunden i det iagttagne kulturlag.

De fundne keramiske skår m.v. tyder på, at lavningen er blevet opfyldt med kulturjord fra engang i 1600-tallet og frem. Nogle af skårene er ihvertfald ikke af særlig høj alder.

Sorø d. 2 marts 2005.

Henrik Høier